

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΠΑΛ Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΟΨΕΙΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Παραπονημένες ειδήσεις

Το (διασκευασμένο) κείμενο προέρχεται από συνέντευξη του Γιώργου Πλειού στον Νικόλα Ζώη, με αφορμή την έκδοση του βιβλίου του «Παραπονημένες ειδήσεις (Fake News): Ο μετασχηματισμός της προπαγάνδας στην κοινωνία της ενημέρωσης». Η συνέντευξη δημοσιεύτηκε στον διαδικτυακό ιστότοπο της εφημερίδας «Η Καθημερινή» στις 21.10.2021.

«Οι παραπονημένες ειδήσεις δεν αποτελούν ψευδείς ειδήσεις, δεν περιγράφουν δηλαδή ένα γεγονός που δεν έγινε, αλλά αλλοιώνουν πτυχές του τρόπου με τον οποίο συντελέστηκε», γράφει στην εισαγωγή του βιβλίου του ο καθηγητής και πρόεδρος του τμήματος Επικοινωνίας και ΜΜΕ του Πανεπιστημίου Αθηνών και μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης. Ένα ερώτημα που προκύπτει, επομένως, δεν έχει να κάνει τόσο με τις τεχνικές διαφορές μεταξύ ψευδών και παραπονημένων ειδήσεων, όσο με το ειδικό ενδιαφέρον που παρουσιάζουν οι δεύτερες. Όχι ότι οι διαφορές είναι άνευ σημασίας. Όπως εξηγεί στην «Κ» ο Γιώργος Πλειός, μια ψευδής είδηση περιγράφει κάτι που δεν έγινε –για παράδειγμα, μια διάρρηξη– ή το αποδίδει σε αθώο πρόσωπο, ενώ παραπονημένη είναι μια είδηση, όταν έχει αλλοιωθεί έστω μία πτυχή του γεγονότος, με αποτέλεσμα να αναφέρεται ως πρόσφατο ενώ δεν είναι, να εντοπίζεται στην Ελλάδα, ενώ συνέβη αλλού, να αποδίδεται σε μετανάστη, ενώ ο δράστης δεν έχει εντοπιστεί ή είναι από δεκαετίες πολίτης της χώρας κ.λπ.

«Πιο σημαντικό όμως», συνεχίζει, «είναι αυτό που ρωτάτε. Οι σύγχρονες, δυτικές τουλάχιστον, κοινωνίες είναι “κοινωνίες της ενημέρωσης”. Η μορφή της πληροφορίας που καταναλώνουν οι περισσότεροι στον ελεύθερο χρόνο τους είναι οι ειδήσεις και η ενημέρωση. Γι’ αυτό, αρκετοί από όσους κάνουν προπαγάνδα, δηλαδή επιδιώκουν να μετατοπίσουν άμεσα, προς ορισμένη κατεύθυνση την πολιτική, καταναλωτική κ.λπ. συμπεριφορά ενός κοινού, χρησιμοποιούν τη φόρμα των ειδήσεων. Οι παραπονημένες ειδήσεις μοιάζουν με την γκρίζα προπαγάνδα, ενώ οι ψευδείς με τη μαύρη, αλλά διαφέρουν απ’ αυτές, λιγότερο ή περισσότερο».

Θα είχε άραγε αποτέλεσμα μια νομοθεσία που θα επιβάλλει πρόστιμα και ποινές; «Η νομοθεσία για τις ψευδείς ειδήσεις υπάρχει και πρέπει να εφαρμόζεται», καταλήγει ο καθηγητής. «Όμως, με τις παραπονημένες τα πράγματα διαφέρουν. Κατ’ αρχάς, ποια

παραποίηση θα τιμωρείται; Ο ετεροτοπισμός, ο ετεροχρονισμός, η αλλαγή σκηνικού του γεγονότος, η χρήση τμήματός του που εξυπηρετεί την οπτική του γράφοντος, η μεταφυσική ερμηνεία κοσμικών γεγονότων, η χρήση της φόρμας των ειδήσεων για επινοημένα ψυχαγωγικά περιεχόμενα; Ποιος, με ποια νομιμοποίηση θα το κάνει αυτό; Επιπλέον, στον βαθμό που οι παραποιημένες ειδήσεις είναι δομικό φαινόμενο, μπορεί να το αντιμετωπίσει ο νόμος; Ποιο δομικό κοινωνικό φαινόμενο αντιμετώπισε ποτέ επιτυχώς ο νόμος; Τη διαφθορά, τον καθημερινό ρατσισμό, κάποιο άλλο; Φοβάμαι πως η ποινικοποίηση των παραποιημένων ειδήσεων μόνο σε περιορισμό της ελευθερίας του Τύπου μπορεί να οδηγήσει, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.».

A3. Αξιοποιώντας στοιχεία από τη συνέντευξη και εμπλουτίζοντάς τα με τις προσωπικές σου εκτιμήσεις, σε ομιλία (200-250 λέξεων) που θα εκφωνήσεις ως εκπρόσωπος του σχολείου σου σε Ημερίδα με θέμα «ΜΜΕ και σύγχρονη εποχή», την οποία διοργανώνει η τοπική εφημερίδα της περιοχής σου, αναφέρεσαι στο φαινόμενο των παραποιημένων ειδήσεων και προτείνεις τρόπους προστασίας των πολιτών.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ (1945 -)

Μη χάσουν την πρωτιά

Το κείμενο προέρχεται από τη συλλογή μικρών πεζών της Μαρίας Στασινοπούλου «Ασκήσεις αντοχής στον χρόνο» (εκδ. Κίχλη, 2021).

Όταν ο γνωστός ακαδημαϊκός και ποιητής Γεώργιος Δεληκώστας χαροπάλευε διασωληνωμένος σε περιώνυμο ιδιωτικό θεραπευτήριο της πρωτεύουσας, ο πρόεδρος της Εταιρείας Δημιουργών Λόγου και συντάκτης μεγάλης εφημερίδας τηλεφώνησε στη γραμματέα του λίγο πριν τα μεσάνυχτα. «Μάθαμε ότι πέθανε ο ποιητής, είναι αλήθεια;» ρώτησε. «Μέχρι πριν από τρεις ώρες, που μίλησα με τον θεράποντα, ζούσε», απάντησε εκείνη. Στη συνέχεια η γραμματέας, παρά το προχωρημένο της ώρας και εμφανώς ταραγμένη, επικοινωνήσε με την κλινική. «Η κατάσταση παραμένει ίδια», της είπαν. Ευσυνείδητη, όπως πάντα, πήρε τον πρόεδρο να του επιβεβαιώσει ότι πριν λίγο του είχε πει, για να λάβει την απρόσμενη απάντηση: «Στην πραγματικότητα δεν είχαμε ακούσει τίποτα, αλλά σε πήρα, γιατί θέλαμε να κλείσουμε το αυριανό φύλλο της εφημερίδας».

B3. Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Ποια εικόνα του δημοσιογραφικού κόσμου σου δημιουργήθηκε μετά από την ανάγνωση του κειμένου; Πιστεύεις ότι το περιστατικό αυτό θα μπορούσε να είναι αληθινό ή υπηρετεί απλώς τις ανάγκες της μυθοπλασίας (αφήγησης) και γιατί;

ή

2. Αποφασίζεις να στείλεις επιστολή προς τη συγγραφέα, για να μοιραστείς μαζί της τους προβληματισμούς και τα συναισθήματα που σου προκάλεσε το διήγημά της.

Μονάδες 25